

Bestyrelsens beretning ved Grænseforeningens Sendemandsmøde 2017.

Foreningens 97. år blev i lighed med de foregående kendetegnet af en stor aktivitet både i lokalforeningerne og i Grænseforeningen på landsplan. Det er imponerende, hvilke aktiviteter der iværksættes i lokalforeningerne med foredrag, diskussioner, udflugter og underholdning, som vidner om et godt og stabilt foreningsliv, både kulturelt og socialt. Naturligvis er der visse foreninger, der har større held, når man ser på deltagerantallet, end andre. Visse foreninger må erkende, at de har meget svært ved at samle folk, - men generelt må man sige, at når man lytter til, hvad andre folkelige foreninger beretter om, da går det godt i grænseforeningerne.

Når så det sker, at Grænseforeningen, som i 2016 oplever at få en ny forening, der henvender sig til unge, - og denne nye forening får kontakt med omkring 250-300 medlemmer i løbet af det første år, de 100 kan betegnes som den faste medlemsgruppe - ja så kan man som landsforeningens bestyrelse i sin beretning ikke gøre andet, end at give udtryk for, at foreningslivet lever.

Det er derfor med stor glæde, at vi har Grænseforeningens vedtægter på dagsordenen for sendemandsmødet, hvor formålet med vedtægtsændringen er en mindre justering, der giver plads og udfoldelsesmulighed for denne nye forening, Grænseforeningen Ungdom.

Foreningens formål flugter med Grænseforeningens formål i øvrigt, men bestemmes og formuleres naturligvis af medlemmerne i Grænseforeningen Ungdom, for denne forening er lige så suveræn, som alle lokalforeninger, der er tilknyttet Grænseforeningen.

Vi håber at det lykkes for vor nye forening at skabe et foreningsliv, der giver dens medlemmer et meningsfyldt tilbud, - men det skal ikke skjules, at vi landsforeningens bestyrelse også håber på, at det indhold som GFU giver deres forening kan være med til at fortælle os i den øvrige Grænseforening, hvad vi burde tage op af aktiviteter, og hvad vore fremtidige medlemmer mener, burde være Grænseforeningens opgave nu og i mange år frem. Lad mig derfor sige det her, højt og tydeligt ved indledningen af beretningen for Grænseforeningens virke 2016: Velkommen til Grænseforeningen Ungdom.

2016 var igen et år, hvor det at være dansk, blev sat på "spisesedlen", kan man vist godt sige. De mange indvandrere og de fremmedes placering i vort samfund, rejste

debatten om, hvad det er at være dansk. På kulturområdet blev der udvalgt værdier til en Danmarkskanon, og debatten fokuserede meget omkring det spørgsmål: Hvor stor indflydelse har strømninger og påvirkninger udefra til stadighed haft på den danske kultur. Mon ikke det er blevet klart for alle, at denne fremmede påvirkning alle dage har eksisteret, - lige siden de første tiltag til at samle egnene omkring Nordsø og Østersø i et dansk kongedømme. Grænseforeningens motto, - for en åben danskhed, er altså ikke en ny opfindelse. Det at være dansk har altid været forbundet med, at fremmedes skik og brug har kunnet opleves på vores egn. Debatten om danmarkskanonen viste, at det har vi stadig, men derfor har vi alligevel nogle værdier, som vi forbinder med at være danske. TV-serien "Historien om Danmark" er for øvrigt god til at belyse, hvad der er vort grundlag som danskere, og hvordan fremmede "strømninger" har påvirket os gennem tiderne.

På sidste sendemandsmøde genvalgte Mette Bock som foreningens formand. I begyndelsen af december måned 2016 blev Mette Bock udnævnt til kultur- og kirkeminister. Bestyrelsen bad så mig om at overtage formandshvervet for resten af den valgperiode, som Mette var valgt til. Dvs. at der er formandsvalg igen på sendemandsmødet 2018.

Et formandsskifte var ikke just, hvad vi havde planlagt, men på den anden side har vi måttet regne med, at det kan ske, når vi havde så aktivt et folketingsmedlem som Mette, som formand for foreningen.

Når det nu skulle være, er det et stort gode for Grænseforeningen, og de opgaver, som denne forening har - at Mette ved regeringsdannelsen foranledigede, at Sydslesvigudvalgets sekretariat blev flyttet fra undervisningsministeriet til kulturministeriet. Det er en tryk fornemmelse for os at vide -, selv om armslængdeprincippet altid skal respekteres, - at sagsområdet hører under en minister, der brænder for vore formål og opgaver, -eller sagt på en anden måde: er en person vi kender godt og snakker godt med.

Jeg blev så formand. Rokaden, som vi kan kalde det, medførte at Jørgen Bruun Christensen nu er 1. næstformand og Per Grau Møller er 2. næstformand. Da bestyrelsen skulle suppleres med et nyt medlem fra Region Syddanmark, trådte Else Tornbo, der var suppleant, ind.

Og så er der sagen om generalkonsul-posten.

Regeringsomdannelse og deraf følgende rokader på posterne kan få helt utilsigtede følger. Noget kan tyde på, at selv de mest drevne i den situation kan handle i panik og uoverlagt. Ærgerligt. Sådan opfatter vi i Grænseforeningen forløbet af rokaderne og ikke mindst deres følgevirkning på kanten af Nordergraben i Flensborg.

2020 nærmer sig. I de syd-og sønderjyske kommuner forberedes 100-års jubilæet for Genforeningen. Der er udpeget et præsidium, der skal forestå den officielle ledelse af jubilæumsfestlighederne, der vil finde sted i juli måned 2020.

Festlighederne planlægges så de datomæssigt og geografisk følger begivenhederne i 1920.

Der etableres et sekretariat på rådhuset i Aabenraa og Aabenraa Kommunes borgmester er formand for præsidiets. Jeg er medlem repræsenterende Grænseforeningen.

Tidligere overborgmester Simon Faber er netop ansat som sekretariatsleder for genforeningsjubilæet. Med ham har vi fået en yderst kompetent leder for Genforenings-jubilæet, som både kan løfte markeringen op, så det bliver en landsdækkende begivenhed med et fremadrettet perspektiv, og som samtidig kan holde balancen i forhold til vores tyske naboer. Der vil meget snart blive udarbejdet en kalender for festlighederne.

2020 er som bekendt også det år, hvor Grænseforeningen fylder 100 år. Bestyrelsen har i den anledning nedsat et udvalg, der arbejder under titlen: "2020 og hvad så." Udvalget har arbejdet i 1½ år med spørgsmål som: Hvorfor eksisterer vores forening? Hvad skal foreningen efter at den er fyldt 100 år? Hvorfor er man medlem af foreningen? Kort sagt: arbejder foreningen ud fra den rigtige målsætning og på den rigtige måde nu 100 år efter Genforeningen?

For at kvalificere processen har vi ansat Benedikte Kaalund i en projektstilling frem til 1. december i år. Benedikte Kaalund har tidligere været ansat i ledelsen af Coop, hvor man også har gennemført en sådan "ransagningsproces" for at få belyst, hvad man arbejdede for, hvorfor, og på den rigtige måde?

Benedikte Kaalund deltager i sendemandsmødet, og vil deltage i mange af Grænseforeningens og det danske mindretals aktiviteter i den kommende tid for at lære os og mindretallet at kende. Benedikte er kendt for klar og nogle gange provokerende tale. Det tager vi ikke skade af -, måske har vi endda lidt brug for det.

Så tag godt imod Benedikte, når I møder hende her i dag eller i de kommende måneder i andre af foreningens sammenhænge

I vil frem til og med 2020 høre om, hvad dette 2020-udvalg finder frem til.

En af de opgaver, som har beslaglagt megen tid for generalsekretæren i det forløbne år har været for det første at finde ud af, hvad der vendte op og ned i sagen om Christianslyst og udmeldingen fra Sydslesvigs danske Ungdomsforeninger, om at man ønskede at lukke kursusinstitutionen. Siden hen blev det opgaven at sikre en drift af Christianslyst, indtil der er truffet beslutning om et alternativ.

Foreløbigt er driften af Christianslyst sikret på den måde, at Grænseforeningen og Skoleforeningen i fællesskab med Sydslesvigudvalget sikrer institutionens drift. Grænseforeningen ved at betale 50.000 euro årligt i 2017 og 2018. Skoleforeningen henlægger aktiviteter til Christianslyst og hjælper med servicefunktioner som giver et tilsvarende overskud i de to år.

M.h.t. driften af Christianslyst i 2019 og 2020 gav Det sydslesvigske Samråd på sit møde d. 20. marts tilslutning til, at et budgetteret driftsunderskud i hvert af disse to år på 195.000 euro dækkes ved, at Sydslesvigudvalgets bevilling til anlæg og projekter reduceres med dette beløb. Hermed skulle driften af Christianslyst være sikret frem til 1. jan. 2021, såfremt Sydslesvigudvalget accepterer denne finansiering.

Der nedsættes et driftsudvalg med repræsentanter fra Samrådets organisationer og Grænseforeningen, som sammen med SdU har ansvaret for Christianslyst de kommende fire år. Desuden nedsættes et strategiudvalg, der skal finde frem til, hvilken institution, der fremtidigt skal løfte den såkaldte "gæsteværelsesfunktion", og hvor denne institution om nødvendigt skal etableres.

Det er bemærkelsesværdigt, at der i Det sydslesvigske Samråd er enighed om, at "gæsteværelsesfunktionen" er en fælles opgave for mindretallets organisationer.

Vi forstår det således, at mindretallets organisationer anser hele oplysningsopgaven om det danske mindretal som en fælles opgave.

Der er forsat stor efterspørgsel efter vore elevambassadører og kultur mødeambassadørerne. Interessen for at høre om, hvordan man lever med tilbud fra to kulturer, hvoraf det ene tilbud er dansk, har stor interesse både på

uddannelsesinstitutioner og i foreningslivet. Netop disse aktiviteter var også et af emnerne, da den tyske forbundsdags særlige udnævnte for mindretalsanliggende Hartmut Koschyk besøgte sekretariatet i Peder Skrams Gade. Den kendsgerning, at man først rigtigt får øjnene op for ens egne kulturelle værdier, når man møder folk fra fremmede kulturer, er den værdi, der er vore ambassadørkorps egentlige grundlag. Samtidigt er det sådan at oplysning om fremmede kulturer også skaber forståelse for den fremmedes værdier. Denne måde at se et formål i oplysningsarbejdet for at få forståelse for det fremmede samtidigt med, at man kommer til at få øjnene op for egne værdier, havde forbundsdagsmedlemmets store interesse.

Samme grundtanke ligger som baggrund for højskoleopholdet jUng zuSammen, som i 2016 blev gennemført med 39 deltagere. Deltagerantallet er faldet år for år i de tre år, kurset er blevet gennemført, og det har rejst spørgsmålet om, hvordan projektet kan ændres, så det bliver mere attraktivt for de unge, og søgningen dermed bliver større.

Sidste års kursus blev afsluttet på Schackenborg, og selve afslutningsarrangementet med præsentation af innovationsprojekter udarbejdet af kursisterne var en stor succes.

Egentlig havde vi besluttet, at projektet i 2017 skulle have en pause, hvor man overvejede, hvilke ændringer kurset skulle undergå. Grænseforeningen Ungdom er dog meget glade for projektet, og vil næsten gøre alt for at få det til at fortsætte.

Derfor gennemføres der i år en "light model" af kurset i en forlænget weekend på Løgumkloster Højskole. Der er opnået tilsagn om Interreg-finansiering på 60.500 kr til dette års kursus. (Hvad der nærmere skal ske på kurset, og hvad GFU har af aktiviteter på bedding skal I lige høre direkte fra Christoffer Warnke).

Tak til Christoffer, som jeg godt vil tilføje her yder en stor indsats som GFU's første formand.

En vigtig aktivitet er også fortsat udvikling af undervisningsmidler til brug på gymnasier og i folkeskolen. Formålet er at udbrede kendskabet til grænselandet og specielt det danske mindretal i Sydslesvig. Meget af dette tilbud om undervisningsmidler - er baseret på digital information med komplette opgavesæt

kombineret med oplysningsindslag. Der afholdes kurser for undervisere, og interessen for disse har været ganske pæn.

Grænseforeningen har også i 2016 deltaget i Folkemødet på Bornholm, og der er planlagt deltagelse igen i år. Vi mener, at vi som folkeoplysende organisation har fordel af at være tilstede, og nyder hvert år stor interesse til vore arrangementer.

Sidste år havde vi telt sammen med Grundtvigsk Forum, Efterskoleforeningen, Dansk Friskoleforening og Sydslesvigsk Forening. I år vil der være betydeligt større deltagelse i folkemødet fra det danske mindretal, så da har vi vort eget telt sammen med de sydslesvigske organisationer og Sydslesvigudvalget. Dette er muliggjort ved, at Sydslesvigudvalget har givet et direkte projekttilskud til denne aktivitetsforøgelse. Tak for det. Grundtvigsk Forum og de andre vil så være at finde i nabotellet.

Jeg vil gerne her fremhæve det fine samarbejde vi især har med SSF omkring folkemødet.

Lige som folkemødet i juni, så deltager Grænseforeningen også sammen med de lokale foreninger i Kulturmødet i august på Mors, Historiske Dage i marts, Ungdommens Folkemøde i september i København og endvidere messen Ferie for Alle i Herning. På disse møder og messen uddeles der naturligvis informationsmateriale om foreningens virke, lige som der føres mange samtaler med de besøgende.

Det er svært, når man skal aflægge beretning om foreningens virke, at fremhæve, hvad der er foreningens vigtigste aktivitet. Er det feriebornene, som rummer mange succeshistorier? Vi får sammen med skoleforeningen projektmidler til at få flere børn på et dansk ferieophold. Det kræver et enormt arbejde, idet denne aktivitet har det svært i det livsmønster, der præger de fleste børnefamiliers levestil og ferieaktiviteter i dag. Men aktiviteten er vigtig, og vi vil gøre hvad vi kan for at få den til at vokse igen. På samme måde har vi fokus på elevudvekslingen mellem sydslesvigske børn og jævnaldrene i Danmark..

Efter 10 år med stigende antal af sydslesvigske elever på de danske efterskoler, har vi det sidste år oplevet et fald så i indeværende år er der 48 elever, hvor vi har været oppe over 65. Denne aktivitet har ikke kun vores opmærksomhed- men også Sydslesvigudvalgets, og vi har for tiden en god dialog sammen med Skoleforeningen om, hvad der kan gøres for at denne seneste udvikling igen vendes. Vi skulle gerne i

løbet af få år nå op på 100 elever om året. I Danmark er der tradition for efterskolernes elevtal ligger på halvdelen af en årgang. I Sydslesvig ligger vi fortsat omkring 10 % af en årgang. Men vi håber sammen med Sydslesvigudvalget og Skoleforeningen at kunne ændre dette. For der er ingen tvivl om, at et sådant skoleophold er den mest intensive kultur-oplevelse, vi kan give unge danske sydslesvigere.

Derfor er det også glædeligt, at vi kraft af Anne Marie Bønnerups fond og andre fonde samt en større testamentarisk gave, der er på vej, vil få mulighed for at anvende afkastet af ca. 12 mio. kr. til netop at give støtte til unge sydslesvigere, der vil på efterskole i Danmark.

Et af vore fyrtårne udadtil er ubestridt vort tidsskrift Grænsen, og det er en fornøjelse at komme rundt til medlemmer og andre læsere og høre bladet omtalt. Vi vil her fortsat bestræbe os på, at være en del af den danske kulturdebat, naturligvis med sigte på at fremme foreningens formål, men især også for at gøre opmærksom på, hvilke strømninger, der præger denne del af samfundets aktiviteter i vor tid.

Det danske mindretal i Sydslesvig og det tyske mindretal i Sønderjylland er medlem af den europæiske mindretals organisation FUEN. FUEN har skiftet formand i det forløbne år, og posten beklædes nu af ungareren Loránt Vincze, der tilhører det ungarske mindretal i Rumænien. Sekretariatet befinder sig stadig i Flensborg.

EU-kommissionen afslog for 3 år siden FUEN's ønske om at gennemføre en underskriftsindsamling med en opfordring til EU-kommissionen om, at få EU til at tage sig af mindretalssager. Selv om hver syvende europæer er tilknyttet et nationalt mindretal, så beskæftiger EU sig ikke med de europæiske mindretals anliggender.

FUEN gik til EU-domstolen med denne afvisning, og domstolen har nu givet FUEN ret. Så nu kan FUEN via et såkaldt borgerinitiativ og indsamling af 1 million underskrifter presse EU-kommissionen til at overveje, om ikke mindretalsanliggender ret beset er et europæisk anliggende. Grænseforeningen mener på linje med mindretallene i grænselandet, at dette er en vigtig sag, og vi vil gå aktivt ind og støtte denne underskriftsindsamling, der bliver skudt i gang ved FUEN's kongres den 19. maj og løber frem til udgangen af marts måned 2018. Jeg vil gerne opfordre Grænseforeningens lokalforeninger til at støtte

underskriftindsamlingen, når den går i gang og få medlemmer og andre til at skrive under. Det er en fremragende anledning til at få folk i tale om mindretalsspørgsmål.

I morgen er der landdagsvalg i Slesvig-Holsten. Landdagens 69 medlemmer skal vælges, og spændende er det, om regeringen bestående af SPD, De Grønne og SSV kan genvinde så mange mandater, så de får mulighed for at fortsætte regeringssamarbejdet. Der er meget, der tyder på, at der er gode chancer. Den nuværende regering havde dog kun et flertal med et mandat, så det er så spinkelt, som det kan være. Det er dog ikke noget nyt, og har vist sig bæredygtigt. I Tyskland har der i de senere år været en tendens til, at der kommer nye partier på banen, og disse bevæger sig især på højrefløj. Afgørende for landdagsvalgets udfald er det naturligvis, om den nuværende konstellation kan bevare sit flertal. Det har også stor betydning, hvor stor tilslutning Alternative für Deutschland vil få, og hvordan de vil bruge den opbakning, de får.

For det danske mindretal er det dog væsentligt, at man i hvert fald bevarer de tre mandater i landdagen, hvilket vil sige at man får næsten 60.000 stemmer. Lad os håbe, at det lykkes.

Som nævnt går meget af arbejdet i vore lokalforeninger ud på ud over oplysning at skabe kendskab og venskabsforbindelser mellem foreningens medlemmer og det danske mindretal i Sydslesvig. Mange af disse arrangementer styres og arrangeres fuldstændigt af de lokale foreninger. Det skal der ikke ændres på, men fra bestyrelsens side vil vi godt gøre opmærksom på, at lokalforeningerne har mulighed for at søge tilskud ved landsforeningen til dækning af i hvert fald nogle af de omkostninger, som lokalforeningerne udsættes for ved gennemførelse af sådanne større aktiviteter. (Bestyrelsens holdning til dette drøftes ved mødet d. 5. maj).

Denne tilskudsmulighed har altid eksisteret, men vi har afsat flere midler til formålet, og ser gerne muligheden udnyttet.

Sidste år uddelte vi på sendemandsmødet Grænseforeningens Kulturpris til den slesvig-holstenske ministerpræsidents særligt tilforordnede vedr. mindretalsspørgsmål, Renate Schnack. Renate Schnack gør en stor indsats for mindretallene i Slesvig-Holsten og ikke mindst for det grænseoverskridende samarbejde mellem Danmark og Tyskland. Renate Schnack har videregivet det beløb prisen indebar til et ungdomsprojekt under den europæiske mindretalsorganisation FUEN. Projektet blev et filmprojekt.

Vi uddeler ikke nogen pris i år, men jeg synes lige, at vi skal se den lille film, der blev resultatet af Kulturprisen til Renate Schnack.

Grænseforeningen har en omsætning i 2016 på 15,4 mio. kr. og årets regnskabsresultat er et overskud på 288.000 kr. Det er et regnskab vi i bestyrelsen er glade ved. Enkeltheder i regnskabet vil blive gennemgået af Gert Mailand senere.

Af vores egenkapital på 45,7 mio. kr. er 44,6 mio. kr. anbragt værdipapirer. Disse har i 2016 med realiserede og ikke-realiserede kurstab givet et udbytte på 2,2 mio. kr., altså 5%, hvilket er ganske pænt. Lignende udbytter og lidt mere er resultatet for de ca. 30 fonde, som foreningen administrerer, der har en samlet egenkapital på 67 mio. kr.

Nævnes skal også, at når vi i 2016 har nået det økonomiske resultat, som vi har, - så ligger en del af forklaringen i tilskuddet fra Grænsefonden på 4,7 mio. kr., der aldrig har været så stort som i 2016. Tak til fonden for det.

Jeg vil gerne slutte beretningen med at henvise til den skriftlige beretning vedr. flere data og statistik, og samtidig takke alle vore medarbejdere for den store indsats, de hver dag yder for foreningen. Der er i en sådan forenings virksomhed stadig en stor portion alm. driftsarbejde som skal gøres. Ikke alt bliver overflødigt, men forhåbentlig enklere, fordi det nu håndteres elektronisk.

Og så er der hele tiden opgaven med at udvikle foreningen, så den lever op til medlemmernes ønsker og forventninger i dag og i morgen.

Tak til Jer alle.

Tak til alle vore samarbejdspartnere som ministerier, Sydslesvigudvalget, foreninger og her især de sydslesvigske organisationer.

Endelig tak til bestyrelsen for et fint samarbejde, og især tak for den åbne debat, som har præget arbejdet og de nødvendige diskussioner, som vi har udsat hinanden for i det forløbne år.